

دانشگاه صنعتی شریف

راهنمای پایان نامه کارشناسی ارشد مدیریت (MBA)

ویژه دانشجویان و اعضای هیأت علمی

دانشکده مدیریت و اقتصاد

پاییز ۱۴۰۱

این راهنما در جلسه گروه مدیریت دانشکده مورخ ۱۴۰۱/۹/۹ به تصویب رسید. این راهنما برای ورودی‌های ۱۴۰۰ به بعد مبنای قرار خواهد گرفت.

هدف از تهیه این راهنما، تبیین مراحل مختلف انجام یک پایان‌نامه کارشناسی ارشد مدیریت (MBA) است. این راهنما انتظارات دانشکده مدیریت و اقتصاد دانشگاه صنعتی شریف و مسئولیت‌های دانشجویان، استاد راهنما، و اعضای هیأت داوران پایان‌نامه را به روشنی بیان می‌نماید. لازم به ذکر است پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشجویان دوره (MBA) این دانشکده می‌تواند موضوعی پژوهشی و یا کاربردی^۱ تعریف شود. مراحل انجام پایان‌نامه در شکل ۱ ترسیم شده و توضیحات آن به اختصار در ادامه آمده است:

شکل ۱- خلاصه فرایند اخذ پایان‌نامه

^۱ منظور از پروژه کاربردی، پروژه ایست که با رویکرد سیستمی به حل یکی از مسائل صنعت می‌پردازد و لزوماً نوآوری پژوهشی ندارد.

۱- ثبت نام در پایان نامه و ثبت موضوع در سامانه آموزش

مراحل ثبت نام در پایان نامه به شرح زیر است:

❖ انتخاب استاد راهنما و اطلاع به آموزش دانشکده:

لازم است حداکثر تا انتهای ترم ۳ استاد راهنمای دانشجوی مشخص باشد. دانشجوی موظف است نام و نام خانوادگی استاد راهنمای پایان نامه را به همراه نام و نام خانوادگی و شماره دانشجویی خود از طریق ایمیل به همکاران آموزش دانشکده اطلاع دهد.

❖ درخواست اخذ پایان نامه و ثبت موضوع پایان نامه در سامانه آموزش: ۲ هفته قبل از شروع انتخاب واحد ترم ۴

در این مرحله دانشجوی عنوان پایان نامه را با تایید استاد راهنمای خود تعیین می کند. پس از تایید استاد راهنما، عنوان، چکیده و کلید واژه های مرتبط توسط دانشجوی در سیستم آموزش ثبت و توسط استاد راهنما تایید می شود. تعریف پایان نامه توسط دانشجوی باید حتما به صورت ۶ واحدی انجام شود. لازم است عنوان و چکیده به نحوی تعیین شود که حوزه تمرکز پایان نامه مشخص باشد. البته انتظار نمی رود در این مرحله سوال تحقیق مشخص شود.

تایید استاد راهنما باید حداکثر تا ۲ هفته قبل از شروع انتخاب واحد ترم ۴ نهایی شود. موضوع انتخابی و توضیحات ذکر شده در فرم تعریف موضوع توسط معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده و مدیر کل تحصیلات تکمیلی دانشگاه بررسی و مورد تایید قرار می گیرد. موضوع پایان نامه پس از تأیید مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه قطعیت می یابد. تبصره ۱- استاد راهنمای اصلی پژوهشی می تواند هر یک از اعضاء هیأت علمی دانشکده باشد.

تبصره ۲- در صورتی که در تاریخ دفاع دانشجوی، استاد راهنما در مرخصی یا فرصت مطالعاتی باشد یا بازنشسته شده باشد، لازم است استاد راهنمای همکار برای دانشجوی قبل از صدور مجوز دفاع تعریف شود.

تبصره ۳- چنانچه پایان نامه استاد راهنمای همکار دارد نام استاد راهنمای همکار و درصد همکاری با نظر استاد راهنما قید شود. در صورتیکه استاد راهنمای همکار و یا مشاور عضو هیأت علمی دانشگاه شریف نمی باشد لازم است مشخصات استاد راهنمای همکار حداقل ۲ هفته جلوتر به آموزش دانشکده اعلام شود تا نسبت به ثبت نام آنان در سامانه آموزش برای اخذ مجوز دانشگاه اقدام گردد.

تبصره ۴- در صورتی که در پایان نیمسال سوم تحصیلی شرط حداقل معدل ۱۴ احراز نگردیده باشد یا تعداد واحد گذرانده شده در هر نیمسال کمتر از کف مجاز باشد، ثبت موضوع و ثبت نام درس پایان نامه تنها با تایید معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده و مجوز مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه امکان پذیر خواهد بود.

❖ اخذ درس پایان نامه :

در صورت تایید نهایی موضوع توسط تحصیلات تکمیلی دانشگاه و درج این تایید در سامانه آموزش، دانشجویان می‌توانند در درس پایان نامه ثبت نام کنند. ثبت نام در درس پایان نامه می‌تواند از ترم ۴ یا ترم ۵ (پس از تایید پیشنهاد پژوهشی) آغاز شود.

تبصره ۱- از ترم چهارم به بعد در هر ترم (در سنوات مجاز) تا زمانی که پایان نامه کاملاً به انجام نرسیده است، دانشجو موظف است در هر نیمسال تحصیلی در درس "پایان نامه کارشناسی ارشد" ثبت نام کند.

تبصره ۲- انصراف دانشجو از انجام پایان نامه پس از انجام ثبت نام در درس "پایان نامه کارشناسی ارشد" منوط به موافقت استاد راهنما و همچنین تایید معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده و مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه خواهد بود. در صورت اخذ موافقت، نمره برای درس پایان نامه کارشناسی ارشد در آخرین نیمسال ثبت نامی بصورت "نامطلوب (U)" درج خواهد گردید و عبارت "تغییر وضعیت از شیوه آموزشی-پژوهشی به شیوه آموزشی" کارنامه ثبت خواهد شد.

۲- دفاع از پیشنهاد پژوهشی

❖ پیش از جلسه دفاع از پیشنهاد پژوهشی

دانشجو مکلف است حداکثر تا انتهای ترم ۴ از پیشنهاد پژوهشی خود دفاع کند. لازم است پیشنهاد پژوهشی در فرمت ارائه شده در پیوست ۱ تهیه شده و درخواست دفاع حداکثر ۲ هفته پیش از شروع ترم ۵ توسط استاد راهنما به مدیر دوره MBA ارسال شود.

پس از تکمیل و تحویل پیشنهاد پژوهشی به مدیر دوره MBA، دو نفر از اعضای هیئت علمی دانشکده متناسب با موضوع تخصصی پایان نامه به پیشنهاد استاد راهنما و تایید مدیر دوره به عنوان نمایندگان گروه در جلسه "کمیته سه نفره" تصویب طرح پیشنهادی به عنوان داور انتخاب می‌شوند. در صورت وجود استاد راهنمای همکار، می‌تواند یک نفر در گروه بعنوان نماینده انتخاب شود.

پس از تعیین کمیته، فایل پیشنهاد پژوهشی و اسامی اعضای کمیته توسط مدیر دوره برای همکاران آموزش دانشکده ارسال می‌شود تا زمانی برای تشکیل جلسه دفاع از پیشنهاد پژوهشی هماهنگ نمایند. در صورتی که امکانات سمعی_بصری خاصی برای دفاع از طرح مورد نیاز است، دانشجو باید قبل از جلسه دفاع از آماده بودن امکانات لازم مطمئن شود.

❖ جلسه دفاع از پیشنهاد پژوهشی

برگزاری این جلسه به دانشجو این امکان را می‌دهد که طرح پیشنهادی پایان‌نامه خود را مطرح کرده و از نظرات و پیشنهادات کمیته ارزیابی بهره‌مند شود. این جلسه همچنین فرصتی در اختیار دانشکده قرار می‌دهد تا از اصالت موضوع انتخاب شده توسط دانشجو، ترسیم صحیح روش جلو بردن پایان‌نامه و امکان تکمیل پایان‌نامه در زمان مقرر اطمینان حاصل کند. این جلسه توسط استاد راهنما هدایت می‌شود و معمولاً با معرفی دانشجو و عنوان پایان‌نامه کارشناسی ارشد شروع به کار می‌کند. بعد از معرفی اولیه، دانشجو به مدت ۲۰ دقیقه به صورت شفاهی طرح خود را توضیح می‌دهد. در این بخش دانشجو در مورد اهمیت موضوع، ادبیات مربوط، سوالات تحقیق، روش تحقیق، امکان پذیری انجام با توجه به محدودیت‌های تحقیق و دسترسی به داده، تجزیه و تحلیل داده و زمان‌بندی پروژه و موارد مرتبط با دغدغه‌های رعایت اخلاق آکادمیک مختصراً توضیحاتی را به حضار ارائه می‌دهد. بعد از توضیح شفاهی دانشجو، استاد راهنما از اعضای کمیته می‌خواهد تا سوالات خود را مطرح کنند.

در انتهای این جلسه اعضای کمیته به یکی از نتایج زیر می‌رسند:

• پیشنهاد پژوهشی مورد تایید است

تایید دفاع پروپوزال بدین معناست که ادبیات موضوع به صورت کامل مرور شده است، نوآوری پژوهشی یا کاربردی مشخص و قابل قبول است، سوالات تحقیق و روش تحقیق کاملاً شفاف است و روش تحقیق در راستای پاسخگویی به سوالات تحقیق تعریف شده است و همچنین نگارش پیشنهاد پژوهشی از کیفیت قابل قبولی برخوردار است. در صورت وجود اشکالات جزئی در هر یک از بخش‌های مذکور در صورت اجماع کمیته داوران می‌توان پروپوزال را تایید کرد.

• پیشنهاد پژوهشی به صورت مشروط مورد تایید است.

در صورتی که یکی از بخش‌های مرور ادبیات، تعریف موضوع، سوالات تحقیق و یا روش تحقیق اشکال جدی داشته باشد و یا نگارش پایان‌نامه از کیفیت خوبی برخوردار نباشد، پروپوزال به شرط اصلاح اشکالات مطرح شده از سمت داوران مورد تایید خواهد بود. در این صورت دانشجو ملزم به اعمال تغییرات است. نسخه نهایی باید تا پیش از تاریخ شروع ترمیم ۵ به تایید استاد راهنما برسد. در غیر این صورت دفاع پروپوزال دانشجو غیر قابل تایید است.

• رد پیشنهاد پژوهشی

در صورتی که بیش از یکی از بخش های مرور ادبیات، تعریف مساله، سوالات تحقیق، روش تحقیق و نگارش دارای اشکال جدی باشد، پیشنهاد پژوهشی رد می شود. در این صورت دانشجو می تواند مجدداً پیشنهاد پژوهشی خود را تهیه کرده و در جلسه مجزایی نسبت به دفاع از آن تا پایان مهلت مقرر (۲ هفته پیش از شروع ترم ۵) اقدام کند.

در صورتی که زمان کافی برای تهیه مجدد پیشنهاد پژوهشی وجود نداشته باشد و یا دانشجو تمایلی به این کار نداشته باشد، لازم است دانشجو در سامانه آموزش درخواست دوره کارشناسی ارشد بدون پایان نامه و تمدید سنوات برای ترم پنجم بدهد و نسبت به اخذ ۲ درس جایگزین (با توجه به قوانین آموزشی) اقدام کند.

فرم ارزیابی پیشنهاد پژوهشی پیش از جلسه توسط آموزش دانشکده در اختیار استاد راهنما قرار خواهد گرفت. استاد راهنما پس از اتمام جلسه دفاع نتیجه جلسه را جمع بندی کرده و در فرم وارد کرده و فرم را جهت ثبت در پرونده دانشجو در اختیار آموزش قرار می دهد. در صورتی که پیشنهاد پژوهشی مشروط به انجام اصلاحات تایید شود، استاد راهنما فرم ارزیابی را پس از تایید نهایی اصلاحات در اختیار آموزش قرار خواهد داد.

۳- ادامه تحقیق و نگارش پایان نامه

پس از تصویب پیشنهاد پژوهشی دانشجو تحقیق خود را طبق برنامه ادامه می دهد. در صورتی که دانشجو تا کنون در درس پایان نامه ثبت نام نکرده باشد، می تواند پس از تایید پیشنهاد پژوهشی در این درس ثبت نام کند. دانشجو موظف است در تمامی مراحل انجام پایان نامه استاد راهنمای خود را در جریان میزان پیشرفت قرار دهد. همچنین بسیار مهم است که دانشجو تمامی مشکلاتی که ممکن است اعتبار پایان نامه را خدشه دار نماید با استاد راهنمای خود مطرح نماید.

تبصره ۱- نسخه نهایی پایان نامه باید در فرمت مصوب گروه مدیریت باشد.

تبصره ۲- پس از تصویب پیشنهاد پژوهشی، تا زمان اتمام پایان نامه، دانشجو موظف است در هر نیمسال تحصیلی در درس "پایان نامه کارشناسی ارشد" ثبت نام کند و میزان فعالیت و عملکرد دانشجو در انتهای هر نیمسالی که درس پایان نامه اخذ شده باشد، توسط استاد (اساتید) راهنمای پایان نامه ارزیابی شده و نتیجه آن به یکی از دو صورت "مطلوب (S)" یا "نامطلوب (U)" در کارنامه درج خواهد شد. مسئولیت ثبت نمره با استاد راهنمای پژوهشی دانشجو

خواهد بود. و بررسی درخواست‌های تمدید سنوات منوط به درج نمره عملکرد دانشجو در درس پایان نامه کارشناسی ارشد در نیمسال‌های قبل می باشد.

تبصره ۳- در صورتی که استاد (اساتید) راهنمای پایان نامه، عملکرد دانشجو را نامطلوب ارزیابی کنند، دانشجو می‌تواند در سنوات مجاز قانونی، درخواست تغییر شیوه از آموزشی-پژوهشی به شیوه آموزشی را در سامانه آموزش ثبت کند. پس از کسب موافقت استاد راهنمای پژوهشی، اگر معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده و مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه نیز با این درخواست موافقت کنند، نمره درس پایان‌نامه کارشناسی ارشد در آخرین نیمسال ثبت نامی بصورت "نامطلوب (U)" درج خواهد گردید و عبارت "تغییر وضعیت از شیوه آموزشی-پژوهشی به شیوه آموزشی در کارنامه ثبت خواهد شد.

تبصره ۴- در صورت ثبت دو نمره "نامطلوب (U)" برای درس پایان‌نامه کارشناسی ارشد توسط استاد راهنما، دانشجو نمی‌تواند در شیوه آموزشی-پژوهشی درخواست تمدید سنوات دهد. لذا اخذ دو نمره U به معنای اخراج و یا آموزش محور شدن دانشجو است که به تشخیص کمیته تحصیلات تکمیلی دانشکده خواهد بود.

۴- دفاع از پایان‌نامه

زمان مجاز برای برگزاری جلسه دفاع با درج نمره کیفی برای دانشجویان، انتهای ترم ۵ (۳۰ دی برای دانشجویان ورودی نیمسال اول و ۳۱ خرداد برای دانشجویان ورودی نیمسال دوم) است. در صورت نیاز به ادامه کار بر روی پایان نامه در ترم ۶ لازم است دانشجو درخواست تمدید سنوات ترم ششم را در سامانه آموزش ثبت کند. لازم به ذکر است در صورت دفاع در ترم ۶ به بعد، نمره پایان نامه به صورت P یا F در کارنامه درج خواهد شد.

پس از تهیه نسخه نهایی پایان نامه توسط دانشجو و کسب آمادگی برای دفاع نهایی، درخواست مجوز دفاع به همراه لیست داوران داخلی و خارجی (حداقل یک داور داخلی و یک داور خارجی) توسط استاد راهنما در سامانه آموزش ثبت خواهد شد. قبل از ارسال مجوز لازم است که پایان نامه در اختیار هیئت داوران قرار گیرد و تاریخ ارسال پایان نامه به هیئت داوران در هنگام ارسال درخواست مجوز دفاع، توسط استاد راهنما در سامانه درج شود. پس از تأیید معاون تحصیلات تکمیلی دانشکده و معاون تحصیلات تکمیلی دانشگاه مجوز دفاع دانشجو صادر خواهد شد. طبق قوانین دانشگاه، زمان دفاع باید حداقل ۲ هفته از زمان صدور مجوز فاصله داشته باشد. در غیر اینصورت امکان تأیید درخواست مجوز دفاع وجود ندارد. برگزاری هر گونه جلسه دفاع بدون اخذ مجوزهای لازم از مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه فاقد رسمیت قانونی است و نتایج آن به هیچ وجه قابل استناد نخواهد بود.

توجه: در صورتی که امکانات سمعی بصری خاصی برای دفاع از پایان نامه مورد نیاز است، دانشجو باید قبل از جلسه دفاع از آماده بودن امکانات لازم حصول اطمینان کند.

❖ هیأت داوران پایان نامه

ارزشیابی پایان نامه در جلسه دفاع توسط هیأت داوران متشکل از استاد راهنما، استاد راهنمای همکار و مشاور (در صورت وجود) یک نفر داور داخلی از اعضای هیأت علمی دانشکده و یک نفر داور خارجی از بین اعضای هیأت علمی یا متخصصان و محققان داخل یا خارج دانشگاه دارای مدرک دکتری صورت می‌گیرد. هیأت داوران توسط استاد راهنما پیشنهاد شده و توسط مدیر واحد تخصصی مربوطه تایید شده و به مدیر دوره MBA اعلام می‌شود. در ضمن، اسامی داوران در هنگام ارسال درخواست مجوز دفاع در سامانه آموزش توسط استاد راهنما درج می‌شود. پس از تعیین داور خارجی، آموزش دانشکده با هماهنگی استاد راهنما، دعوتنامه حضور در جلسه دفاع پایان نامه (پیوست ۲) را برای داور خارجی ارسال خواهد کرد. لازم است در جلسه دفاع نهایی یک نفر از اعضای هیأت علمی دانشکده به عنوان ناظر حضور داشته باشد. ناظر توسط معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی تعیین می‌شود.

تبصره ۱- در صورتی که یکی از اساتید راهنما از گروه اقتصاد باشد، لازم است داور داخلی از گروه مدیریت تعیین شود.

تبصره ۲- داور داخلی می‌تواند همزمان نقش داور و ناظر جلسه را برعهده داشته باشد.

تبصره ۳- داور داخلی از بین داوران حاضر در کمیته تصویب پیشنهاد پژوهشی انتخاب می‌شود.

تبصره ۴- داور داخلی می‌تواند از بین اساتید بازنشسته دانشکده تعیین شود. اما در این صورت، یک نفر دیگر از اعضای هیأت علمی دانشکده باید به عنوان ناظر تحصیلات تکمیلی مشخص شود و داور داخلی بازنشسته نمی‌تواند ناظر جلسه باشد.

جلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

ناظر جلسه وظیفه هدایت جلسه دفاع را بر عهده خواهد داشت. بعد از معرفی دانشجو و اعضای هیأت داوران پایان نامه از دانشجو خواسته می‌شود در مورد علت انتخاب موضوع، اهداف، روش‌ها، خروجی‌ها و نتایج پایان نامه شفاهاً توضیح دهد (حداکثر زمان لازم برای ارائه شفاهی دانشجو در جلسه دفاع از پایان نامه ۲۵ دقیقه می‌باشد) و سپس زمانی برای پاسخگویی به سوالات در نظر گرفته می‌شود.

بعد از طرح سوالات توسط اعضای هیأت داوران پایان نامه، در صورتی که محدودیت زمان اجازه دهد، ممکن است ناظر از سایر حضار در جلسه بخواهد که سوالات خود را مطرح کنند. بعد از این مرحله ناظر از حضار و دانشجو می‌خواهد که محل جلسه را ترک کنند. سپس اعضای هیأت داوران پایان نامه با هم مشورت کرده و به یکی از نتایج زیر می‌رسند:

۱. عالی (نمره ۱۹-۲۰).

۲. بسیار خوب (نمره ۱۸-۱۸,۹۹).

۳. خوب (نمره ۱۶-۱۷,۹۹).

۴. قابل قبول (نمره ۱۴-۱۵,۹۹).

۵. غیر قابل قبول _ مردود (نمره کمتر از ۱۴)

در صورتی که پایان نامه، از نظر هیئت داوران، مردود تشخیص داده شود، نمره پایان نامه در کارنامه دانشجو به صورت F وارد می‌شود. در این صورت، دانشجو میتواند پایان نامه خود را در مدتی که نباید از حداکثر سنوات مجاز تحصیل وی تجاوز کند، کامل کرده و پایان نامه تکمیل شده را در زمانی که استاد راهنما تعیین می‌کند برای بار آخر در معرض داوری هیئت داوران قرار دهد. دانشجویی که در فرصت تعیین شده نتواند از پایان نامه خود با موفقیت دفاع کند، از ادامه تحصیل و دریافت مدرک تحصیلی محروم می‌شود.

❖ فرم گزارش دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

گزارش دفاع به صورت سیستمی است. پس از برگزاری دفاع ناظر جلسه، نمره کسب شده را در سامانه درج می‌نماید و لینک تایید نمره برای هیئت داوران از طریق سامانه آموزش به آدرس پست الکترونیکی و تلفن همراه داوران ارسال می‌شود. پس از تایید نمره توسط همه داوران، آموزش دانشکده گزارش دفاع را از سامانه آموزش چاپ و پس از تایید معاون آموزشی و تحصیلات تکمیلی دانشکده، فرمها را به اداره تحصیلات تکمیلی دانشگاه می‌فرستد. فرم گزارش دفاع از پایان نامه باید حداکثر تا دو هفته بعد از تاریخ دفاع به مدیریت تحصیلات تکمیلی دانشگاه ارسال شود.

پس از جلسه دفاع، دانشجو موظف است اصلاحات و پیشنهادات هیأت داوران را بر روی پایان نامه اعمال نموده و پس از تایید استاد راهنما، نسخه نهایی فایل آن را به هیأت داوران تحویل دهد. پس از تحویل نسخه نهایی پایان نامه به هیئت داوران و اخذ امضای داوران برای تصویب نامه، فرم J توسط استاد راهنما در سامانه آموزش ثبت شده و نمره دانشجو در سیستم ثبت می‌شود. نمره اعلام شده توسط استاد راهنما در سامانه آموزش بایستی با نتیجه ارزشیابی درج شده در فرم گزارش دفاع مطابقت داشته باشد و امکان تغییر پس از ارسال فرم گزارش دفاع وجود ندارد.

دانشجو موظف است از طریق استاد راهنما و دانشکده پیگیری نماید فرم J (تاییدیه اصلاحات و نمره پایان نامه) از طریق سامانه آموزش به اداره تحصیلات تکمیلی دانشگاه فرستاده شود. مهلت مجاز برای ثبت فرم J حداکثر ۲ ماه پس از تاریخ دفاع می‌باشد. چنانچه فرم تبدیل J در ظرف این دو ماه از طریق سامانه آموزش توسط استاد راهنما ارسال نگردد به جای نمره کیفی در کارنامه دانشجویان حرف P یا F منظور می‌گردد.